

Daniel Śledziński*

**Badanie odczucia subiektywnego związanego z dzieleniem na sylaby
wyrazów języka polskiego
– podział grup złożonych ze spółgłosek sonornych**

Wprowadzenie

Informacje przedstawione w tym artykule są tematyczną kontynuacją wyników omówionych w publikacji: *Badanie odczucia subiektywnego związanego z dzieleniem na sylaby wyrazów języka polskiego – podział grup złożonych ze spółgłosek właściwych*, zawartym w niniejszym tomie. Oba opracowania dotyczą wewnątrzwyrazowych grup dwuelementowych (w sensie fonologicznym). W niniejszym artykule omówiono wyniki dotyczące podziału wewnątrzwyrazowych grup spółgłoskowych złożonych z przynajmniej jednej spółgłoski sonornej lub półsamogłoski.

W przytoczonej we wstępie publikacji *Badanie odczucia subiektywnego...* podkreślono, że lingwistyczne definicje sylaby nie umożliwiają jednoznacznego podziału wyrazów na sylaby (Trask, 1996: 345; Polański 1999: 644). Problem ten w szczególności dotyczy języka polskiego, w którym występują liczne wewnątrzwyrazowe grupy spółgłoskowe o złożonej strukturze (Dunaj 1985: 46–79; Dobrogowska 1984: 15–34; Dobrogowska 1990: 43–67; Jassem, Łobacz 1974: 179–197). Wcześniejsze badania autora (Śledziński 2013: 48–100) potwierdziły przydatność fonologicznych zasad dla dzielenia wyrazów języka polskiego na sylaby – zasady sonorności oraz zasady maksymalnego nagłosu (Szpyra-Kozłowska 2002: 150). Zasady te w sposób abstrakcyjny odzwierciedlają procesy artykulacyjne związane z wymawianiem sylab – głównie zmieniający się stopień rozwiązania narządów artykulacyjnych. Nawiązują one również do fonetycznej definicji sylaby, zgodnie z którą na granice między sylabami przypada maksymalne zwanie narządów artykulacyjnych (Wierzchowska 1971: 214).

* fon@amu.edu.pl, doktor, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Językoznawstwa, Collegium Novum, al. Niepodległości 4, 61-874 Poznań.

Podstawowym celem omawianego badania jest sprawdzenie, czy podział wyrazów ortograficznych języka polskiego oparty na odczuciach subiektywnych różni się od podziału wynikającego z zasad fonologicznych. Fonologiczna zasada sonorności bazuje na pojęciu skali sonorności, która przypisuje dźwiękom mowy abstrakcyjne wartości liczbowe, związane z cechami fonetycznymi tych dźwięków: stopniem rozwarcia narządów artykulacyjnych, donośnością (np. wartość: 6 przypisuje się samogłoskom, wartość: 1 – spółgłoskom zwartym) (Szpyra-Kozłowska 1998: 63–82).

Omówienie wyników badania

1. Założenia dotyczące badania

Założenia dla omawianego badania są podobne do założeń dla badania omówionego w artykule *Badanie odczucia subiektywnego...* Dlatego tutaj te informacje zostaną jedynie przytoczone w skróconej formie.

W eksperymencie udział wzięło 18 osób. Każda osoba otrzymała listę wyrazów zapisaną w kolumnie arkusza. Jej zadanie polegało na zapisaniu każdego wyrazu z oznaczeniem granic sylab – zgodnie z własnym subiektywnym odczuciem (znak spacji miał oznaczać granicę między sylabami). Zestaw wyrazów był tak dobrany, żeby zminimalizować wpływ czynnika morfologicznego – w miarę możliwości wybierano wyrazy z takimi grupami spółgłoskowymi, na które nie nakłada się wyraźna granica morfologiczna.

W badaniu sprawdzono również częstotliwość występowania każdej analizowanej grupy w nagłosie wyrazów korpusu tekstowego¹. Celem tego zabiegu było określenie, czy właściwości fonostatystyczne tych grup są powiązane z wynikami podstawowego testu omawianego w publikacji. Ostatni istotny problem poruszany w tym podrozdziale dotyczy dystansu między płaszczyzną ortograficzną i fonologiczną języka (Demenko i in. 2003: 79–95; Ostaszewska, Tambor 2002: 47–83; Steffen-Batogowa 1975: 78–90). W teście brały udział osoby bez specjalistycznej wiedzy lingwistycznej, zatem mogły one posługiwać się wyłącznie zapisem ortograficznym. Jednak analiza wyników odnosi się do cech sekwencji fonemów, które odpowiadają poszczególnym sekwencjom liter ortograficznych. We wszystkich tabelach zawierających wyniki badania (tabele 1–21) oznaczono podkreśleniem zapis ortograficzny grup spółgłoskowych będących przedmiotem analizy. Jeżeli litera *i* była tylko znakiem miękkości (nie oznaczała fonemu [i]), to ją również zaliczano do grupy spółgłoskowej. Poza tym założono obecność fonemu [k'] oraz fonemu [g'].

¹ Korpus powstał we współpracy autora publikacji z Marcinem Szczerbińskim i Joanną Kamykowską na podstawie 91 lektur szkolnych i obejmuje ponad 3 mln wyrazów ortograficznych.

2. Wyniki badania dla grup ze spółgłoską zwartą na pierwszej pozycji

W niniejszym podrozdziale omówiono wyniki dla wyrazów zawierających wewnątrzwyrazową grupę spółgłoskową złożoną ze spółgłoski zwartej oraz z półsamogłoski (tabela 1), spółgłoski płynnej (tabela 2), spółgłoski nosowej (tabela 3). Zgodnie z przyjętymi założeniami spółgłoski zwarte mają przypisaną najniższą wartość fonologicznej sonorności, dlatego zasady fonologiczne sugerują umieszczenie granicy sylab przed spółgłoską zwartą.

Wyniki umieszczone w tabeli 1 pokazują, że liczby odpowiedzi związane z dwoma możliwościami podziału grup złożonych ze spółgłoski zwartej i z półsamogłoski są mniej więcej wyrównane. Oprócz tego, że nie widać znaczącej przewagi liczebnej jednego z wariantów, trudno też dostrzec wpływ właściwości fonostatystycznych badanych struktur spółgłoskowych na wyniki.

Inaczej sytuacja rysuje się w przypadku wyników dotyczących wyrazów zawierających wewnątrzwyrazowe grupy złożone ze spółgłoski zwartej oraz spółgłoski płynnej. Przewagę liczebną mają odpowiedzi sugerujące wstawienie granicy sylab przed spółgłoską zwartą, przy czym wielkość tej przewagi jest wyraźna. Jest jednak kilka wyników niezgodnych z zaobserwowaną tendencją – dla wyrazów: *bydlak*, *płatczliwa*, *madzlis* oraz *hedzra* osoby badane wskazały na granicę sylab przed spółgłoską płynną, przy czym grupy: *czl*, *dźl* oraz *dźr* ani razu nie wystąpiły w nagłosie wyrazów korpusu tekstów.

Jeszcze inaczej wyglądają wyniki dotyczące wyrazów zawierających grupę złożoną ze spółgłoski zwartej oraz spółgłoski nosowej (tabela 3). W większości przypadków wyniki te sugerują umieszczenie granicy sylab wewnątrz grupy spółgłoskowej (po spółgłosce zwartej) – jest to wariant sprzeczny z podziałem sugerowanym przez zasady fonologiczne.

Tabela 1. Wyniki dla grup złożonych ze spółgłoski zwartej i półsamogłoski²

Lp.	Wyraz	I możl. podziału	II możl. podziału	Analiza korpusu
1	<i>ciepławo</i>	61,1% (11)	38,9% (7)	5043
2	<i>Skopje</i>	55,6% (10)	44,4% (8)	5
3	<i>dokwiłłaby</i>	38,9% (7)	55,6% (10)	1278
4	<i>Fatjanowski</i>	72,2% (13)	27,8% (5)	9
5	<i>ciekły</i>	66,7% (12)	33,3% (6)	1921

² W wersach 1–21 w kolumnie *I możl. podziału* zawarto informacje o odsetku odpowiedzi wskazujących na granicę sylab przed grupą spółgłoskową (dla rozpatrywanej grupy w danym wyrazie). W nawiasie podano liczbę odpowiedzi. Kolumna *II możl. podziału* dotyczy odpowiedzi wskazujących na granicę po pierwszej spółgłosce grupy spółgłoskowej. Suma liczby odpowiedzi w tych dwóch kolumnach powinna być równa 18. Jeżeli ta liczba jest mniejsza, to znaczy, że nastąpił błąd w czasie wypełniania testu lub osoba badana wskazała na trzecią możliwość podziału (która została wykluczona z analizy) – czyli granicę sylab za daną grupą spółgłoskową. Kolumna oznaczona jako *Analiza korpusu* zawiera informacje o liczbie wystąpień danej grupy spółgłoskowej na początku wyrazu w korpusie tekstowym.

Lp.	Wyraz	I możl. podziału	II możl. podziału	Analiza korpusu
6	<i>Jabłoński</i>	55,6% (10)	44,4% (8)	2431
7	<i>objętość</i>	55,6% (10)	44,4% (8)	0
8	<i>puddło</i>	33,3% (6)	66,7% (12)	5543
9	<i>cegły</i>	66,7% (12)	33,3% (6)	15054
10	<i>Wrocław</i>	44,4% (8)	55,6% (10)	12
11	<i>socjalizm</i>	44,4% (8)	55,6% (10)	2
12	<i>przytłamszający</i>	50,0% (9)	50,0% (9)	1278

Źródło: opracowanie własne

Tabela 2. Wyniki badań dla grup złożonych ze spółgłoski zwartej i spółgłoski płynnej

Lp.	Wyraz	I możl. podziału	II możl. podziału	Analiza korpusu
1	<i>apopleksja</i>	83,3% (15)	16,7% (3)	3676
2	<i>depresja</i>	83,3% (15)	11,1% (2)	20548
3	<i>albatros</i>	100% (18)	0% (0)	0
4	<i>akłamowanie</i>	88,9% (16)	11,1% (2)	4959
5	<i>akrobacja</i>	66,7% (12)	27,8% (5)	15050
6	<i>problem</i>	55,6% (10)	44,4% (8)	3083
7	<i>babranie</i>	72,2% (13)	27,8% (5)	7017
8	<i>bydlak</i>	38,9% (7)	61,1% (11)	7588
9	<i>adrenalina</i>	72,2% (13)	22,2% (4)	12409
10	<i>cegłany</i>	44,4% (8)	50,0% (9)	433
11	<i>agregować</i>	72,2% (13)	22,2% (4)	7098
12	<i>ocłony</i>	66,7% (12)	33,3% (6)	124
13	<i>ptaczliwa</i>	44,4% (8)	55,6% (10)	0
14	<i>frędzle</i>	77,8% (14)	22,2% (4)	0
15	<i>madźlis</i>	11,1% (2)	83,3% (15)	0
16	<i>hedźra</i>	22,2% (4)	72,2% (13)	0
17	<i>btyskotliwy</i>	61,1% (11)	38,9% (7)	191

Źródło: opracowanie własne

Tabela 3. Wyniki badań dla grup złożonych ze spółgłoski zwartej i spółgłoski nosowej

Lp.	Wyraz	I możl. podziału	II możl. podziału	Analiza korpusu
1	<i>hipnoza</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	64
2	<i>Lipmanowie</i>	16,7% (3)	83,3% (15)	0
3	<i>ambitny</i>	50,0% (9)	50,0% (9)	0
4	<i>arytmetyczny</i>	22,2% (4)	72,2% (13)	1
5	<i>cieknące</i>	38,9% (7)	61,1% (11)	538
6	<i>lakmusowy</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	223

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
7	<i>podobny</i>	55,6% (10)	44,4% (8)	2
8	<i>chlubny</i>	22,2% (4)	77,8% (14)	2
9	<i>bednarz</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	220
10	<i>admiral</i>	22,2% (4)	77,8% (14)	247
11	<i>magnetyzm</i>	38,9% (7)	61,1% (11)	241
12	<i>fragmenty</i>	27,8% (5)	72,2% (13)	197
13	<i>owocny</i>	38,9% (7)	61,1% (11)	53
14	<i>chroniczny</i>	50,0% (9)	50,0% (9)	4
15	<i>nędzna</i>	22,2% (4)	77,8% (14)	0
16	<i>prądźna</i>	44,4% (8)	55,6% (10)	652
17	<i>capnie</i>	22,2% (4)	77,8% (14)	327
18	<i>blotniaki</i>	38,9% (7)	61,1% (11)	12
19	<i>pięknie</i>	50,0% (9)	50,0% (9)	56
20	<i>chlubnie</i>	27,8% (5)	72,2% (13)	0
21	<i>potudniowy</i>	44,4% (8)	55,6% (10)	3343
22	<i>biegnie</i>	50,0% (9)	44,4% (8)	1156
23	<i>hycniemy</i>	22,2% (4)	77,8% (14)	3
24	<i>logicznie</i>	50,0% (9)	50,0% (9)	1
25	<i>wynędźniała</i>	11,1% (2)	83,3% (15)	0
26	<i>prądźnia</i>	44,4% (8)	55,6% (10)	667

Źródło: opracowanie własne

3. Wyniki badania dla grup ze spółgłoską szczelinową na pierwszej pozycji

Kolejna część wyników dotyczy wewnątrzwyrazowych grup spółgłoskowych złożonych ze spółgłoski szczelinowej oraz z półsamogłoski (tabela 4), spółgłoski płynnej (tabela 5), spółgłoski nosowej (tabela 6).

Dla czterech wyrazów umieszczonych w tabeli 4 (*dymisja*, *niedoszty*, *aluzja*, *Mi-rohłady*) większość osób wskazała na granicę sylab przed spółgłoską szczelinową (czyli w tym przypadku granicę zgodą z zasadami fonologicznymi). Trzeba jednak zauważyć, że ciągi znaków znajdujące się w wyrazowym wygłosie (*sja*, *szy*, *zja*) występują w wielu innych wyrazach (na przykład: *presja*, *zaszły*, *iluzja*) – ten wątek będzie rozwinięty w innej publikacji dotyczącej wpływu struktury morfologicznej wyrazów na subiektywne odczucia związane sylabifikacją tych wyrazów.

Tabela 5 odnosi się do wewnątrzwyrazowych struktur spółgłoskowych obejmujących spółgłoskę szczelinową oraz spółgłoskę płynną. Przeważa liczba odpowiedzi wskazujących na umiejscowienie granicy przed spółgłoską płynną, jednak w większości przypadków wielkość tej przewagi nie jest wyraźnie duża (od 55,5% do 66,7% odpowiedzi – dla wyrazów: *Bosra*, *cieśla*, *bahrański*, *burzliwy*,

fuzla, izraelski). Większą przewagę liczebną odpowiedzi wskazujących na ten wariant podziału zaobserwowano dla wyrazów: *aszram, rychliwy, drażliwy, Pawlica, dowieźliśmy*. Poza tym dla pięciu wyrazów wyniki wskazują na podział przed spółgłoską szczelinową, a dla dwóch wyrazów są one wyrównane.

Tabela 6 dotyczy wewnątrzwyrazowych grup złożonych ze spółgłoski szczelinowej oraz spółgłoski nosowej. Prawie wszystkie odpowiedzi wskazują na podział umiejscowiony przed spółgłoską nosową – jest to wariant niezgodny z zasadami fonologicznymi, ponieważ przyjęta wartość sonorności dla spółgłoski szczelinowej jest niższa niż odpowiednia wartość dla spółgłoski nosowej. Trzeba zauważyć, że znaczną przewagę tego wariantu podziału można też zaobserwować w tabeli 3, która dotyczy grup złożonych ze spółgłoski zwartej i spółgłoski nosowej.

Dla danych umieszczonych w tabelach: 4, 5 oraz 6 nie zaobserwowano wyraźnego związku między właściwościami fonostatystycznymi grup spółgłoskowych a wynikami związanymi z subiektywnym odczuciem dotyczącym dzielenia wyrazów na sylaby.

Tabela 4. Wyniki dla grup złożonych ze spółgłoski szczelinowej i półsamogłoski

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>doro<u>s</u>łość</i>	50,0% (9)	50,0% (9)	13639
2	<i>dymi<u>s</u>ja</i>	83,3% (15)	16,7% (3)	2
3	<i>niedo<u>s</u>zły</i>	61,1% (11)	38,9% (7)	498
4	<i>miroho<u>l</u>ady</i>	94,4% (17)	5,6% (1)	0
5	<i>Gawo<u>l</u>a</i>	50,0% (9)	50,0% (9)	8104
6	<i>ko<u>z</u>łować</i>	38,9% (7)	61,1% (11)	5417
7	<i>alu<u>z</u>ja</i>	61,1% (11)	38,9% (7)	1702

Źródło: opracowanie własne

Tabela 5. Wyniki dla grup złożonych ze spółgłoski szczelinowej i spółgłoski płynnej

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>islamski</i>	44,4% (8)	50,0% (9)	90
2	<i>Bosra</i>	33,3% (6)	66,7% (12)	979
3	<i>dys<u>z</u>łe</i>	50,0% (9)	50,0% (9)	897
4	<i>aszra<u>m</u></i>	27,8% (5)	72,2% (13)	65
5	<i>cie<u>ś</u>ła</i>	33,3% (6)	66,7% (12)	2622
6	<i>po<u>ś</u>redni</i>	72,2% (13)	27,8% (5)	1333
7	<i>rychli<u>w</u>o</i>	27,8% (5)	72,2% (13)	772
8	<i>rozczochra<u>n</u>y</i>	66,7% (12)	33,3% (6)	699
9	<i>ba<u>h</u>rański</i>	33,3% (6)	66,7% (12)	699
10	<i>dra<u>ż</u>liwy</i>	22,2% (4)	77,8% (14)	2
11	<i>burzli<u>w</u>o</i>	33,3% (6)	66,7% (12)	0

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
12	<i>fąflu</i>	61,1% (11)	38,9% (7)	517
13	<i>Afryka</i>	66,7% (12)	33,3% (6)	1388
14	<i>Pawlica</i>	22,2% (4)	77,8% (14)	460
15	<i>gawron</i>	61,1% (11)	38,9% (7)	7465
16	<i>dowieźliśmy</i>	16,7% (3)	83,3% (15)	495
17	<i>fuzła</i>	38,9% (7)	61,1% (11)	392
18	<i>izraelski</i>	44,4% (8)	55,6% (10)	6699

Źródło: opracowanie własne

Tabela 6. Wyniki dla grup złożonych ze spółgłoski szczelinowej i spółgłoski nosowej

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>bolesnego</i>	38,9% (7)	61,1% (11)	774
2	<i>kosmetyki</i>	22,2% (4)	77,8% (14)	4037
3	<i>dobroduszny</i>	27,8% (5)	72,2% (13)	477
4	<i>koszmar</i>	16,7% (3)	83,3% (15)	349
5	<i>głośny</i>	33,3% (6)	66,7% (12)	1
6	<i>technologia</i>	22,2% (4)	77,8% (14)	0
7	<i>krochmal</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	691
8	<i>drużna</i>	5,6% (1)	88,9% (16)	0
9	<i>Almad</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	166
10	<i>bierzniowani</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
11	<i>ufny</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	1
12	<i>trafny</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	1
13	<i>mroźne</i>	16,7% (3)	83,3% (15)	3
14	<i>nadgryźmy</i>	27,8% (5)	72,2% (13)	0
15	<i>biznesowy</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	14180
16	<i>aforyzmowy</i>	27,8% (5)	72,2% (13)	4614
17	<i>chuchniesz</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	1
18	<i>wałnięcie</i>	22,2% (4)	72,2% (13)	0
19	<i>cofniemy</i>	16,7% (3)	83,3% (15)	0
20	<i>błądziliśmy</i>	38,9% (7)	66,7% (12)	4330
21	<i>bezdrożnych</i>	22,2% (4)	77,8% (14)	0
22	<i>pomóżmy</i>	5,6% (1)	88,9% (16)	89
23	<i>Chwarzno</i>	50,0% (9)	50,0% (9)	2
24	<i>agresywny</i>	33,3% (6)	66,7% (12)	809
25	<i>śmiesznie</i>	33,3% (6)	66,7% (12)	0
26	<i>baśnioznawca</i>	38,9% (7)	61,1% (11)	1989
27	<i>aktywnie</i>	50,0% (9)	50,0% (9)	300

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
28	<i>bliźniego</i>	16,7% (3)	83,3% (15)	0
29	<i>bryznięcie</i>	16,7% (3)	83,3% (15)	1978

Źródło: opracowanie własne

4. Wyniki badania dla grup z półsamogłoską na pierwszej pozycji

W tabelach 7-11 przedstawiono wyniki dla wyrazów zawierających wewnątrzwyrazowe grupy spółgłoskowe złożone z półsamogłoski oraz ze spółgłoski zwartej (tabela 7), spółgłoski szczelinowej (tabela 8), półsamogłoski (tabela 9), spółgłoski płynnej (tabela 10) oraz ze spółgłoski nosowej (tabela 11). Przyjęta wartość fonologicznej sonorności dla półsamogłosek jest wysoka i wynosi 5. Jest ona wyższa niż wartość przyjęta dla wszystkich spółgłosek, dlatego, zgodnie z fonologiczną zasadą sonorności, dla omawianych struktur spółgłoskowych granica sylab powinna być umiejscowiona wewnątrz grupy spółgłoskowej – po półsamogłosce. W przeciwnym przypadku do nagłosu sylaby trzeba byłoby zaliczyć sekwencję spółgłosek, dla których wartość sonorności malałaby.

Wyniki umieszczone w tabelach 7-11 można uznać za zdecydowanie potwierdzające podział sugerowany przez fonologię. We wszystkich przypadkach osoby badane wskazały na granicę sylab umiejscowioną za półsamogłoską, prawie we wszystkich przypadkach liczebna przewaga odpowiedzi dla tego wariantu jest bardzo wyraźna (88,9% do 100% odpowiedzi).

Tabela 7. Wyniki dla grup złożonych z półsamogłoski i spółgłoski zwartej

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>małpa</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
2	<i>Bałtyk</i>	0 % (0)	100% (18)	0
3	<i>bełkot</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	62
4	<i>Całbecki</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
5	<i>fałda</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
6	<i>Bułgaria</i>	0 % (0)	100% (18)	26
7	<i>ampułce</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	1
8	<i>kukułcze</i>	0% (0)	100% (18)	0
9	<i>Chłodzyński</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
10	<i>bajpas</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	1
11	<i>fajtać</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	3
12	<i>bajkowy</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
13	<i>łajba</i>	11,1% (2)	83,3% (15)	0
14	<i>bujda</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	0
15	<i>dwojga</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
16	<i>ba<u>j</u>ce</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	1
17	<i>ba<u>j</u>czenie</i>	27,8% (5)	72,2% (13)	0
18	<i>Azerbejd<u>z</u>an</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
19	<i>be<u>t</u>cie</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
20	<i>fa<u>l</u>dzisty</i>	0% (0)	94,4% (17)	0
21	<i>Be<u>t</u>zianin</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
22	<i>anio<u>l</u>kiem</i>	0% (0)	94,4% (17)	0
23	<i>czo<u>l</u>giem</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
24	<i>alarmu<u>j</u>cie</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
25	<i>obejdziemy</i>	0% (0)	100% (18)	0
26	<i>ry<u>j</u>kiem</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	0
27	<i>ba<u>j</u>giel</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0

Źródło: opracowanie własne

Tabela 8. Wyniki dla grup złożonych z półsamogłoski i spółgłoski szczelinowej

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>Pi<u>ł</u>sudski</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
2	<i>fa<u>ł</u>szować</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
3	<i>Be<u>ł</u>chatów</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
4	<i>ma<u>ł</u>żeństwo</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	18
5	<i>szat<u>ł</u>fer</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
6	<i>ba<u>ł</u>wan</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	4
7	<i>przyp<u>ł</u>etzał</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	593
8	<i>interfejsu</i>	5,6% (1)	88,9% (16)	1
9	<i>Bojszow<u>ł</u>ski</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
10	<i>Wej<u>ł</u>herowo</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	2
11	<i>obejr<u>ł</u>zał</i>	0% (0)	100% (18)	0
12	<i>ra<u>ł</u>fur</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
13	<i>Ta<u>ł</u>wan</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	9
14	<i>ge<u>ł</u>zer</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
15	<i>czaj<u>ł</u>chana</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0

Źródło: opracowanie własne

Tabela 9. Wyniki dla grup złożonych z dwóch półsamogłosek

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>Ja<u>g</u>ie<u>ł</u>ło</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	0
2	<i>wy<u>ł</u>kidaj<u>ł</u>o</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	1

Źródło: opracowanie własne

Tabela 10. Wyniki dla grup złożonych z półsamogłoski i spółgłoski płynnej

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>brojler</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	0
2	<i>bajronista</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	1

Źródło: opracowanie własne

Tabela 11. Wyniki dla grup złożonych z półsamogłoski i spółgłoski nosowej

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>bawetna</i>	0% (0)	100% (18)	0
2	<i>jałmużna</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
3	<i>tajny</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
4	<i>budujmy</i>	5,6% (1)	88,9% (16)	0
5	<i>dopełnienie</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
6	<i>myjnia</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0

Źródło: opracowanie własne

5. Wyniki badania dla grup ze spółgłoską płynną na pierwszej pozycji

Tabele 12–16 zawierają wyniki omawianego testu, które dotyczą wewnątrzwyrazowych grup spółgłoskowych złożonych ze spółgłoski płynnej oraz z spółgłoski zwartej (tabela 12), spółgłoski szczelinowej (tabela 13), półsamogłoski (tabela 14), drugiej spółgłoski płynnej (tabela 15) oraz ze spółgłoski nosowej (tabela 16).

Z danych zawartych w tabelach 12–16 wynika, że osoby biorące udział w eksperymencie preferowały umiejscowienie granicy sylab po spółgłosce płynnej, przy czym dotyczy to wszystkich wyników zamieszczonych w wymienionych tabelach. Poza tym prawie we wszystkich przypadkach przewaga liczebna odpowiedzi wskazujących na ten wariant jest bardzo wyraźna (odsetek odpowiedzi dla tej możliwości podziału dla większości wyrazów oscyluje między 88,9% a 100%). Zatem uzyskane wyniki pokrywają się z podziałem sugerowanym przez fonologiczną zasadę sonorności oraz zasadę maksymalnego nagłosu, które nie dopuszczają spadku wartości sonorności w ramach nagłosu sylaby. Jedyne wyjątek dotyczy wyników zamieszczonych w tabeli 14 – wyniki te odnoszą się do wewnątrzwyrazowych grup złożonych ze spółgłoski płynnej oraz z półsamogłoski. Według przyjętych założeń wartość fonologicznej sonorności dla półsamogłosek jest większa niż ta wartość dla spółgłosek płynnych. Zatem w tym przypadku zasady fonologiczne sugerują umiejscowienie granicy sylab przed spółgłoską płynną.

Tabela 12. Wyniki dla grup złożonych ze spółgłoski płynnej i spółgłoski zwartej

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>Alpy</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	1
2	<i>altana</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	1
3	<i>bal<u>ko</u>n</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	2
4	<i>Al<u>be</u>rt</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
5	<i>bu<u>ldo</u>żer</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
6	<i>al<u>ge</u>bra</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	6
7	<i>fel<u>co</u>wany</i>	5,6% (1)	88,9% (16)	0
8	<i>mi<u>l</u>czenie</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
9	<i>fel<u>dz</u>e</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
10	<i>Sel<u>d</u>żuk</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
11	<i>cz<u>er</u>pać</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	4
12	<i>Ar<u>t</u>ur</i>	0% (0)	100% (18)	12
13	<i>ar<u>ku</u>sz</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
14	<i>ar<u>bi</u>traż</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
15	<i>per<u>ga</u>min</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
16	<i>Bar<u>ce</u>lona</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
17	<i>twó<u>rc</u>zy</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
18	<i>ba<u>rd</u>zo</i>	0% (0)	100% (18)	45
19	<i>Sza<u>rd</u>ża</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
20	<i>asfa<u>lc</u>ie</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
21	<i>szyl<u>dz</u>iarz</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
22	<i>ta<u>lk</u>iem</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
23	<i>Al<u>g</u>ierczyk</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
24	<i>flir<u>ci</u>arz</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
25	<i>akor<u>dz</u>ie</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
26	<i>cerk<u>ie</u>wony</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
27	<i>ener<u>g</u>ia</i>	0% (0)	100% (18)	0

Źródło: opracowanie własne

Tabela 13. Wyniki dla grup złożonych ze spółgłoski płynnej i spółgłoski szczelinowej

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>ol<u>s</u>ie</i>	16,7% (3)	83,3% (15)	0
2	<i>ol<u>z</u>iański</i>	0% (0)	100% (18)	0
3	<i>for<u>s</u>iastry</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	0
4	<i>ba<u>l</u>sam</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	3
5	<i>bo<u>l</u>szewicki</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	1
6	<i>mel<u>ch</u>ita</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
7	<i>Alhambra</i>	5,6% (1)	88,9% (16)	15
8	<i>zwilżony</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	52
9	<i>alfa</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
10	<i>absolwent</i>	0% (0)	100% (18)	394
11	<i>Alzacja</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	2
12	<i>arsenał</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	1
13	<i>gorsza</i>	5,6% (1)	88,9% (16)	1
14	<i>darśana</i>	16,7% (3)	72,2% (13)	0
15	<i>warchoł</i>	0% (0)	100% (18)	0
16	<i>burżuj</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	74
17	<i>morfologia</i>	5,6% (1)	88,9% (16)	1
18	<i>Chorwacja</i>	5,6% (1)	88,9% (16)	126

Źródło: opracowanie własne

Tabela 14. Wyniki dla grup złożonych ze spółgłoski płynnej i półsamogłoski

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>uljanowski</i>	16,7% (3)	77,8% (14)	0
2	<i>perłowy</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
3	<i>Marjański</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0

Źródło: opracowanie własne

Tabela 15. Wyniki dla grup złożonych z dwóch spółgłosek płynnych

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>Balladyna</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	2
2	<i>Arleta</i>	11,1% (2)	83,3% (15)	2
3	<i>narracja</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	9

Źródło: opracowanie własne

Tabela 16. Wyniki dla grup złożonych ze spółgłoski płynnej i spółgłoski nosowej

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>aktualny</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	8
2	<i>filmowy</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	0
3	<i>marnować</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	5
4	<i>karmel</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	1
5	<i>banalniej</i>	0% (0)	100% (18)	16
6	<i>biernie</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	3

Źródło: opracowanie własne

6. Wyniki badania dla grup ze spółgłoską nosową na pierwszej pozycji

Tabele 17–21 dotyczą grup złożonych ze spółgłoski nosowej oraz z spółgłoski zwartej (tabela 17), spółgłoski szczelinowej (tabela 18), półsamogłoski (tabela 19), spółgłoski płynnej (tabela 20) oraz drugiej spółgłoski nosowej (tabela 21). Z wyników zamieszczonych w tych tabelach wynika, że osoby biorące udział w eksperymencie w każdym przypadku wskazywały na granicę sylab umiejscowioną za spółgłoską nosową. Dla połączenia spółgłoski nosowej z półsamogłoską lub ze spółgłoską płynną taki wybór nie jest zgodny z zasadami fonologicznymi.

Tabela 17. Wyniki dla grup złożonych ze spółgłoski nosowej i spółgłoski zwartej

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>Kanpur</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	11
2	<i>akcentować</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	2
3	<i>Anka</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	1
4	<i>Edynburg</i>	0% (0)	100% (18)	0
5	<i>agenda</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	9
6	<i>angażuje</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	0
7	<i>francuski</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
8	<i>zlinczował</i>	5,6% (1)	88,9% (16)	0
9	<i>pandze</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
10	<i>Andżelika</i>	0% (0)	100% (18)	6
11	<i>babuleńka</i>	0% (0)	100% (18)	0
12	<i>hańba</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
13	<i>dobroczyńca</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
14	<i>Ateńczyk</i>	0% (0)	100% (18)	0
15	<i>pańdzabi</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
16	<i>tempo</i>	0% (0)	100% (18)	1
17	<i>tamtęgo</i>	0% (0)	100% (18)	2
18	<i>bramka</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	60
19	<i>bomba</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	0
20	<i>dziamgać</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	462
21	<i>Niemcom</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	217
22	<i>Kamczatka</i>	0% (0)	100% (18)	0
23	<i>Gamdzyk</i>	0% (0)	100% (18)	0
24	<i>parlamencie</i>	0% (0)	94,4% (17)	0
25	<i>bandzior</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
26	<i>ankieta</i>	0% (0)	100% (18)	0
27	<i>babuńcia</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	1
28	<i>bańdzioch</i>	0% (0)	100% (18)	0

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
29	<i>Heńkiem</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
30	<i>ciańcia</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
31	<i>dziaandziać</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
32	<i>gromkiego</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0

Źródło: opracowanie własne

Tabela 18. Wyniki dla grup złożonych ze spółgłoski nosowej i spółgłoski szczelinowej

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>anonse</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
2	<i>czynszowoy</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
3	<i>bronchit</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	0
4	<i>Kopenhaga</i>	0% (0)	100% (18)	0
5	<i>inżynier</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
6	<i>informacja</i>	0% (0)	100% (18)	1
7	<i>inwestycja</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
8	<i>benzyna</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	0
9	<i>cieńszego</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
10	<i>gzymysy</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	5
11	<i>czereńcha</i>	16,7% (3)	83,3% (15)	111
12	<i>inłhofem</i>	0% (0)	100% (18)	7
13	<i>Łomża</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	8
14	<i>szemrzący</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	3
15	<i>emfatyczny</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
16	<i>tramwaj</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	0
17	<i>Ramzes</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	1
18	<i>Hansie</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
19	<i>gzymisie</i>	11,1% (2)	88,9% (16)	0

Źródło: opracowanie własne

Tabela 19. Wyniki dla grup złożonych ze spółgłoski nosowej i półsamogłoski

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>kazanłycki</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
2	<i>rozmemłat</i>	44,4% (8)	55,6% (10)	2522

Źródło: opracowanie własne

Tabela 20. Wyniki dla grup złożonych ze spółgłoski nosowej i spółgłoski płynnej

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>Hamlet</i>	22,2% (4)	77,8% (14)	544

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
2	<i>klan<u>ra</u></i>	16,7% (3)	77,8% (14)	2272
3	<i>Fin<u>l</u>andia</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	0
4	<i>Hen<u>ry</u>k</i>	5,6% (1)	94,4% (17)	21

Źródło: opracowanie własne

Tabela 21. Wyniki dla grup złożonych z dwóch spółgłosek nosowych

Lp.	Wyraz	I możł. podziału	II możł. podziału	Analiza korpusu
1	<i>kon<u>no</u></i>	5,6% (1)	94,4% (17)	9
2	<i>im<u>et</u></i>	5,6% (1)	94,4% (17)	1
3	<i>am<u>ne</u>stia</i>	33,3% (6)	66,7% (12)	1246
4	<i>im<u>mu</u>nitet</i>	0% (0)	100% (18)	16
5	<i>ce<u>nn</u>iejszy</i>	5,6% (1)	88,9% (16)	4
6	<i>ciem<u>ni</u>utko</i>	27,8% (5)	72,2% (13)	8406

Źródło: opracowanie własne

Podsumowanie wyników

W artykule omówiono wyniki badania dotyczącego odczucia subiektywnego związanego z dzieleniem na sylaby wyrazów języka polskiego zawierających wewnątrzwyrazowe dwuelementowe grupy spółgłoskowe złożone przynajmniej z jednej spółgłoski sonornej. Najważniejszym celem badania było sprawdzenie, czy podział na sylaby na podstawie odczucia subiektywnego różni się od podziału sugerowanego przez zasady fonologiczne.

Sumaryczne wyniki eksperymentu przedstawiono w tabeli 22. Druga i trzecia kolumna tej tabeli dotyczy struktury grup spółgłoskowych, natomiast wyniki w pozostałych kolumnach dotyczą wszystkich grup spółgłoskowych o danej strukturze (wszystkich wyrazów testu zawierających wewnątrzwyrazową grupę o danej strukturze). Nagłówki kolejnych kolumn tabeli 22 oznaczają (dla wszystkich grup o danej strukturze): *w1* – średnią liczbę odpowiedzi w teście sugerujących wstawienie granicy sylab przed pierwszą spółgłoską grupy, *w2* – średnią liczbę odpowiedzi sugerujących wstawienie granicy po pierwszej spółgłosce grupy, *w3* – średnią liczbę wyrazów w korpusie zawierających w nagłosie daną grupę spółgłoskową, *w4* – różnicę wartości sonorności między pierwszą i drugą spółgłoską grupy. Poza tym w kolumnach *w1* i *w2* symbolem * oznaczono opcję podziału zgodną zasadami fonologicznymi. Oprócz tego w tabeli umieszczono wyniki z publikacji *Badanie odczucia subiektywnego...* (w wierszach 22–25).

Tabela 22. Wyniki podsumowujące badanie³

Lp.	I spółgł.	II spółgł.	w1	w2	w3	w4
1	Zw	Pó	*9,7	8,2	2714,7	4
2	Zw	Pł	*11,2	6,4	4833,9	3
3	Zw	N	*5,8	12,0	308,0	2
4	Sz	Pó	*11,3	6,7	4194,6	3
5	Sz	Pł	*7,6	10,4	1420,8	2
6	Sz	N	*4,0	13,9	1199,7	1
7	Pó	Zw	1,0	*16,9	3,5	-4
8	Pó	Sz	1,0	*16,9	41,8	-3
9	Pó	Pó	2,0	*16,0	0,5	0
10	Pó	Pł	1,5	*16,5	0,5	-1
11	Pó	N	0,8	*17,0	0,0	-2
12	Pł	Zw	0,9	*17,1	2,63	-3
13	Pł	Sz	1,1	*16,6	37,22	-2
14	Pł	Pó	*1,7	16,0	0,0	1
15	Pł	Pł	1,3	*16,3	4,33	0
16	Pł	N	1,2	*16,8	5,5	-1
17	N	Zw	0,8	*17,2	24,13	-2
18	N	Sz	1,2	*16,8	7,16	-1
19	N	Pó	*4,5	13,5	1261,0	2
20	N	Pł	*2,3	15,5	709,3	1
21	N	N	2,3	*15,5	1613,7	0
22	Zw	Zw	2,1	*15,7	569,6	0
23	Zw	Sz	*5,2	12,6	3150,3	1
24	Sz	Zw	2,5	*15,4	1789,0	-1
25	Sz	Sz	3,0	*15,0	1715,0	0

Źródło: opracowanie własne

Analizując dane w tabeli 22 łatwo zauważyć, że w kilku przypadkach osoby badane wskazywały częściej na możliwość podziału niezgodną z zasadami fonologicznymi (na przykład dla grup złożonych ze spółgłoski szczelinowej i ze spółgłoski nosowej lub grup złożonych ze spółgłoski płynnej i półsamogłoski).

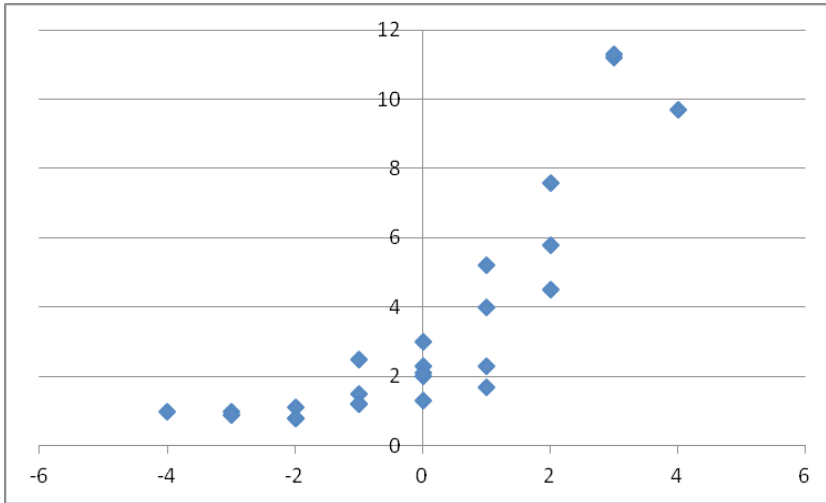
Obliczono współczynnik korelacji odzwierciedlający zależność między właściwościami fonostatystycznymi grup oraz preferencjami ich podziału (zależność między liczbą wyrazów korpusu zawierającą w nagłosie daną grupę a liczbą odpowiedzi wskazującą na granicę sylab przed tą grupą). Otrzyma-

³ Wykaz skrótów stosowanych w tabeli: *Sa* – samogłoski; *Pó* – półsamogłoski; *Pł* – spółgłoski płynne; *N* – spółgłoski nosowe; *Sz* – spółgłoski szczelinowe; *Zw* – spółgłoski zwarte: zwarto-wybuchowe oraz zwarto-szczelinowe.

na wartość 0,46 (0,32 przy uwzględnieniu również struktur z wierszy 22–25) sugeruje, że zależność między tymi czynnikami można uznać za przeciętną. Jak wykazała dokładna analiza wyników – ta zależność ujawnia się bardziej w określonych przypadkach. Najprawdopodobniej jest to jeden z czynników, który ma wpływ na subiektywne odczucia związane z dzieleniem wyrazów na sylaby.

Ostatnia omawiana analiza dotyczy wartości umieszczonych w kolumnie oznaczonej symbolem *w4*. Wspomniano już, że wartości te oznaczają różnice wartości sonorności między pierwszą i drugą spółgłoską grupy. Obliczono współczynnik korelacji między wielkością tej różnicy a liczbą odpowiedzi wskazujących na granicę sylab przed grupą spółgłoskową (uwzględniono uzyskane liczby odpowiedzi dla wszystkich wyrazów oddzielnie – a nie dla wartości średnich). Uzyskana wartość 0,77 (0,66 przy uwzględnieniu struktur z wierszy 22–25 tabeli 22) oznacza bardzo wysoką (lub wysoką) korelację między tymi czynnikami. Oznacza to, że im większa jest różnica (dodatnia) między wartością fonologicznej sonorności dla pierwszej i drugiej spółgłoski grupy, tym większa szansa na zaliczenie całej grupy spółgłoskowej do nagłosu kolejnej sylaby. Wynik ten jest niezwykle ważny, ponieważ sugeruje on istotność wielkości różnicy wartości sonorności dla kolejnych spółgłosek (a nie tylko sam fakt istnienia takiej różnicy). Jednak jednocześnie, pomimo omawianej zależności, wyniki testu pokazały, że osoby badane stosunkowo rzadko decydowały się na umiejscowienie granicy sylab przed grupą spółgłoskową. Zatem zwiększanie odległości wartości sonorności (między pierwszą a drugą spółgłoską) zwiększa szanse na umiejscowienie granicy przed grupą spółgłoskową, jednak niekoniecznie do tego stopnia, żeby liczba takich odpowiedzi przeważała. W ramach podsumowania tych rozważań poniżej zamieszczono wykres punktowy, który odzwierciedla zależność między wartościami kolumny *w4* tabeli 22 (wiersze 1–21) a wartościami kolumny *w1* tej samej tabeli, które odnoszą się do średniej liczby odpowiedzi (dla poszczególnych struktur grup) sugerujących wstawienie granicy przed grupą spółgłoskową. Zatem struktura fonologiczna dwuelementowych grup spółgłoskowych ma istotny wpływ na subiektywne odczucie związane z dzieleniem wyrazów na sylaby jednak z pewnością nie jest to czynnik jedyny.

Wykres 1. Zależność między wartościami kolumn $w1$ oraz $w4$ tabeli 22 (wiersze 1-21)

Źródło: opracowanie własne

Literatura

- Demenko G., Wypych M., Baranowska E., 2003, *Implementation of Grapheme-to-Phoneme Rules and Extended SAMPA Alphabet in Polish Text-to-Speech Synthesis*, w: M. Karpiński (red.), *Speech and Language Technology VII*, Polskie Towarzystwo Fonetyczne, Poznań.
- Dobrogowska K., 1984, *Śródgłosowe grupy spółgłosek w polskich tekstach popularnonaukowych*, „Polonica”, t. 10.
- Dobrogowska K., 1990, *Word internal consonant clusters in Polish artistic prose*, „Studia Phonetica Posnaniensia”, t. 2.
- Dunaj B., 1985, *Grupy spółgłoskowe współczesnej polszczyzny mówionej (w języku mieszkańców Krakowa)*, „Prace Językoznawcze. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego”, DCCCIII.
- Jassem W., Łobacz P., 1974, *Fonotaktyczna analiza mówionego tekstu polskiego*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego”, z. 32.
- Osiewicz M., 2010, *Kierunki przemian polszczyzny w zakresie fonetyki (propozycja rozdziału podręcznika do nauczania treści historycznojęzykowych na studiach I stopnia)*, „Kwartalnik Językoznawczy”, z. 2.
- Ostaszewska D., Tambor J., 2002, *Fonetyka i fonologia współczesnego języka polskiego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Polański K. (red.), 1999, *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Warszawa.
- Steffen-Batogowa M., 1975, *Automatyzacja transkrypcji fonematycznej tekstów polskich*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

- Szpyra-Kozłowska J., 1998, *The sonority scale and phonetic syllabification in Polish*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego”, t. 54.
- Szpyra-Kozłowska J., 2002, *Wprowadzenie do współczesnej fonologii*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin.
- Śledziński D., 2013, *Podział korpusu tekstów na sylaby – analiza polskich grup spółgłoskowych*, „Kwartalnik Językoznawczy”, z. 3 (15).
- Trask R.L., 1996, *A dictionary of phonetics and phonology*, Routledge, New York.
- Wierzchowska B., 1971, *Wymowa polska*, Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, Warszawa.

Summary

Daniel Śledziński

*An investigation of subjective feelings related to syllabification in Polish
– the division of consonant clusters containing sonorants*

This paper presents the results of an investigation of subjective feelings related to the syllabification of Polish words written in orthographic form. The results presented are limited to consonant clusters that contain at least one sonorant. This is a continuation of the author's previous paper: *An investigation of subjective feelings related to syllabification in Polish – the division of consonant clusters composed of obstruents*. In previous articles the author has shown that, despite the presence of numerous long consonant clusters in Polish, the process of syllabification may be based on phonological principles: the sonority principle and the principle of maximal onset. The main goal of the present investigations was to verify whether the syllabification based on phonology differs from that based on subjective feelings. The article also refers to some statistical properties of consonant clusters, with the aim of verifying whether the results presented here are related to those properties.

Słowa kluczowe: sylaba, podział na sylaby, sylabifikacja, odczucia subiektywne, fonologia, zasada sonorności, zasada maksymalnego nagłosu

Key words: syllable, syllabification, subjective feelings, phonology, the sonority principle, the principle of maximal onset